

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi palo- ja pelastustoimesta annettuun lakiin säännös, jonka mukaan kunnan palolautakunnan tehtävistä voisi huolehtia palolautakunnan sijasta myös kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä lautakunta.

Vapaakuntakokeilusta annetun lain voi-

massaolo päättyy vuoden 1996 lopussa. Ilman ehdotetun kaltaista muutosta useat kunnat joutuisivat perustamaan vapaakuntakokeilun perusteella lakkauttamansa palolautakunnat uudelleen vuoden 1997 alusta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään vuoden 1997 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 10 §:n 1 momentin mukaan kunnassa on palolautakunta. Lain 10 §:n 2 momentin mukaan palolautakunnan tulee huolehtia kunnan palo- ja pelastustoimesta ja valvoa, että siitä annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Laissa yksilöityjen virkamiesten ohella kunnan paloviranomaisena toimii palolautakunta. Palo- ja pelastustoimesta annetun asetuksen (1089/75) mukaan palolautakunnan tulee muun muassa huolehtia palo- ja pelastustoimesta annetussa laissa tarkoitetun kehittämissuunnitelman sekä yhteistoimintasuunnitelman ja tarvittaessa myös yhteistoimintasopimuksen valmistelusta, tehdä tarvittaessa ehdotus kunnan jakamisesta palopiireihin, valmistella ehdotukset palo- ja pelastustointa koskeviksi johtosäännöiksi, tehdä ehdotukset nuohouksen järjestämisestä kunnassa sekä huolehtia palo- ja pelastustoimen koulutuksen järjestämisestä.

Väestönsuojelulain 16 §:n mukaan väestönsuojelulautakunta voidaan kunnanvaltuuston harkinnan mukaan jättää asettamatta. Jos kunnassa ei ole väestönsuojelulautakun-

taa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä palolautakunta, kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä muu lautakunta. Useimmissa kunnissa on palo- ja pelastustoimen ja väestönsuojelun tehtävien hoitaminen yhdistetty. Palo- ja pelastustoimesta annettuun lakiin ehdotettava muutos vastaisi väestönsuojelulakiin vuonna 1990 tehtyä muutosta.

Vapaakuntakokeilusta annetun lain (718/88) mukaan lakia sovelletaan kuntaan (*vapaakunta*), jonka valtioneuvosto on valinnut laissa tarkoitetun kokeilun piiriin. Laki on tullut voimaan 10 päivänä elokuuta 1988. Vapaakuntakokeilusta annettua lakia on vuoden 1993 alusta muutettu siten, että kokeiluun voi osallistua myös muu kunta (hallinnon kokeilukunta) ilmoitettua kokeilusuunnitelmasta sisäasiainministeriölle. Lain mukaan vapaakunnan kunnanvaltuusto voi antaa yhdelle tai useammalle lautakunnalle tai muulle viranomaiselle kokonaan tai osaksi sellaisen hallinnon hoitamisen, joka lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaan kuuluu jollekin muulle lautakunnalle tai johtokunnalle. Hallinto voidaan lain mukaan järjestää myös niin, että kutakin kunnan osa-aluetta tai niistä joitakin varten voidaan asettaa lautakunta, johtokunta

tai muu viranomainen. Kokeilu ei kuitenkaan koske laissa erikseen poissuljettuja toimintoja.

Sisäasiainministeriön pelastusosaston vuonna 1994 keräämien tietojen mukaan runsaassa 30 %:ssa kuntia oli kyselyn ajankohtana erillinen palo- tai pelastuslautakunta. Palolautakunnan tehtäviä oli siten vapaakuntakokeilusta annetun lain perusteella annettu runsaasti muille toimielimille. Tekniikka tai sitä vastaava lautakunta hoiti palolautakunnan tehtävät noin 30 %:ssa kuntia, rakennus- tai sitä vastaava lautakunta noin 10 %:ssa kuntia ja ympäristö- tai sitä vastaava lautakunta noin 10 %:ssa kuntia. Lopuissa kunnissa (noin 20 %) palolautakunnan tehtävät hoiti kunnanhallitus tai jokin muu lautakunta kuin edellä tarkoitettu. Muutamassa kunnassa suurin osa palolautakunnan tehtävistä oli annettu palopäällikön hoidettavaksi.

Vapaakuntakokeilusta annettu laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 1996.

Palo- ja pelastustoimesta annetun lain 10 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan palolautakunta voitaisiin kunnanvaltuuston harkinnan mukaan jättää asettamatta. Jos palolautakuntaa ei asetettaisi, tulisi ehdotuksen mukaan palolautakunnalle kuuluvista tehtävistä huolehtia kunnanhallituksen tai kunnanvaltuuston määräämän lautakunnan. Vapaakuntakokeilusta annetun lain voimaolon päättymisen johdosta jouduttaisiin ilman ehdotettua muutosta perustamaan palolautakunnat vuoden 1997 alusta niihin kuntiin, joissa palolautakunnan tehtävät on vapaakuntakokeilusta annetun lain perusteella annettu kunnanhallitukselle tai muulle lautakunnalle. Palo- ja pelastustoimen tehtävät kuuluvat yhteiskunnan peruspalveluihin. Monijäsenisen luottamuselimen osallistuminen asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon muun muassa pelastustoimen palvelutasosta ja muista periaatteellisista kysymyksistä päätettäessä on perusteltua. Tämän vuoksi ehdotus ei sisällä mahdollisuutta siirtää palolautakunnan tehtäviä muulle viranomaiselle (palopäällikölle) kuin kunnanhallitukselle tai toiselle lautakunnalle.

Palo- ja pelastustoimesta annetun lain 11 §:n 3 momentin mukaan palopäällikkö on velvollinen olemaan läsnä palolautakunnan kokouksissa sekä oikeutettu ottamaan osaa keskusteluun mutta ei päätöksentekoon. Lain 11 §:n 3 momentin mukainen läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus säilyvät, vaikka pa-

lolutakunnan tehtävät hoitaisikin esityksessä kuvatulla tavalla kunnanhallitus tai muu lautakunta kuin palolautakunta. Voimassa olevan lain 11 §:n 3 momentin perusteella palopäällikkö olisi siten velvollinen olemaan läsnä kunnanhallituksen tai lautakunnan kokouksissa silloin, kun se käsittelee palolautakunnan toimialaan kuuluvia asioita.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen mukaisesti kunnat voisivat myös vapaakuntakokeilun päätyttyä antaa palolautakunnan tehtävät kunnanhallituksen tai kunnanvaltuuston määräämän muun lautakunnan hoidettavaksi. Niissä harvoissa kunnissa, joissa palolautakunnan tehtävät on vapaakuntakokeilusta annetun lain nojalla annettu muulle viranomaiselle kuin kunnanhallitukselle tai lautakunnalle (palopäällikölle), joudutaan palo- ja pelastustoimesta annetun lain mukaisten palolautakuntien tehtävien hoitamiseksi perustamaan palolautakunnat taikka antamaan tehtävät kunnanhallitukselle tai muulle lautakunnalle.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia lukuun ottamatta kunnille lautakuntien tehtävien yhdistämisestä mahdollisesti aiheutuvia vähäisiä säästöjä.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriön pelastusosastolla. Esityksestä ovat antaneet lausunnon sisäasiainministeriön kuntaosasto, lääninhallitukset, Kunnallisvirkamiesliitto KVL ry, Kunta-alan ammattiliitto KTV ry, Kuntien Tekniikan ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry, Nuohousalan Keskusliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Palomiesliitto SPAL ry ja Suomen Palopäällystöliitto ry. Suurin osa lausunnonantajista puoltaa esitystä sellaisenaan. Keski-Suomen lääninhallitus ehdottaa säädettäväksi, että kunnassa tulee olla palolautakunta, jollei sen tehtäviä hoida kunnanhallitus. Turun ja Porin sekä Kymen lääninhallitus ehdottavat esittelyoikeuden säätämistä palopäällikölle. Suomen Kuntaliitto ja Nuohousalan Keskusliitto ry puoltavat ehdotettua muutosta ja ehdottavat lisäksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain 24 §:n muuttamista siten, että nuohousyksikön hintaa koskevaa päätösvaltaa voitaisiin siirtää valtuustolta muulle toimielimelle. Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n ja Kuntien Tekniikan

ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry:n lausunnon mukaan keskisuurissa ja suurissa kunnissa olisi tarkoituksenmukaista säilyttää palolautakunnat.

Lausunnoissa ehdotettua palo- ja pelastustoimesta annetun lain 24 §:n muutosta ei katsota tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa tässä yhteydessä. Asiaa käsitellään vireillä olevan pelastusalan lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Lausunnoissa ehdotetun johdosta ei esitykseen ole katsottu perustelluksi tehdä muutoksia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

palo- ja pelastustoimesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään palo- ja pelastustoimesta 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (559/75) 10 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

10 §

Palolautakunta voidaan kunnanvaltuuston harkinnan mukaan jättää asettamatta. Jos kunnassa ei ole palolautakuntaa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä kunnanhallitus tai kunnanvaltuuston määräämä lautakunta.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sisäasiainministeri *Jan-Erik Enestam*